

International Journal of Languages' Education and Teaching

Volume 5, Issue 4, December 2017, p. 476-483

Received	Reviewed	Published	Doi Number
28.11.2017	12.12.2017	25.12.2017	10.18298/ijlet.2374

The Exaltation of Ordinariness in the Novels of Kazuo Ishiguro

Fırat YILDIZ¹

ABSTRACT

Kazuo Ishiguro, one of the prominent figures in contemporary English Literature, attracted the attention of world literature with his unique fiction and narrative technique. It is a sign of its success that his novels are rewarded with honourable awards. His novels *The Remains of the Day* and *Never Let Me Go* are adapted to cinema. Ishiguro has his own writing techniques. Some of them are as follow: the unreliable narrator, the characters confronting their past and the exaltation of ordinary. In addition to these Ishiguro has his own time, place and characters. Ishiguro has seven published novels. This study focuses on five of the novels. Ishiguro brings ordinary and unimportant issues to the forefront and emphasizes these issues at length. He uses this method of exaltation of ordinary in the majority of his novels. Ishiguro's unique style provides a different place for him among his contemporaries. The exaltation of ordinariness gives a different mood to his novels. In this regard, the five novels covered in this study are remarkable. Ishiguro uses this method quite often in some of his novels. His novels such as *The Unconsoled* and *The Remains of the Day* have completely been fictionalised as exaltation of the ordinary. This topic is so comprehensive that it cannot be limited to a particular article, that's why the most crucial points are mentioned in this study.

Key Words: Kazuo Ishiguro, Exaltation, Ordinariness.

Kazuo İshiguro Romanlarında Sıradanlığın Yüceltilmesi

ÖZET

Çağdaş İngiliz Edebiyatının öne çıkan isimlerinden biri olan Japon asıllı Kazuo İshiguro kendine özgü kurgu ve anlatı tekniğiyle Dünya edebiyatının dikkatini çekmiştir. Romanlarının saygın ödüllere layık görülmüştür. *Beni Asla Bırakma* ve *Günden Kalanlar* adlı romanları sinemaya da uyarlanmıştır. İshiguro'nun roman yazımında kendine özgü teknikleri vardır. Bunlardan birkaçını şöyle sıralayabiliriz; romanların anlatıcılarının tutarsız olması, karakterlerin geçmişleriyle yüzleşmeleri ve sıradanlığın yüceltilmesi. Bununla birlikte İshiguro'nun kendine özgü mekân, zaman ve karakterleri vardır. İshiguro'nun yayınlanmış yedi tane romanı vardır. Bu çalışma romanların beş tanesini ele almaktadır. İshiguro'nun sıradan ve önemsiz görünen konuları ön plana çıkararak bu konular üstünde uzun uzadıya durduğu görülmektedir. Sıradanlığın yüceltilmesi şeklinde yansıyan bu yöntemi romanlarının çoğunda kullanır. İshiguro'nun kendine özgü bu tarzı çağdaşları arasında sıvrılarak kendine farklı bir yer edinmesini sağlamıştır. Sıradanlığın yüceltilmesi onun romanlarına farklı bir hava kazandırır. Bu çalışmada ele alınan beş roman da bu yönüyle dikkate değerdir. İshiguro bu yöntemi bazı romanlarında oldukça fazla kullanır. *Avunamayanlar* ve *Günden Kalanlar* gibi romanları tamamen sıradanlığın yüceltilmesi şeklinde kurgulanmıştır. Bu konu bir makaleye sınırlanmayacak kadar kapsamlı olduğu için burada en can alıcı noktalara değinilmekle yetinilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kazuo İshiguro, Sıradanlık, Yüceltme

¹Yrd.Doç.Dr, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi/fyildiz@yyu.edu.tr

1. Giriş

Kazuo İshiguro 1954 yılında Japonya'nın Nagasaki şehrinde dünyaya gelir. Beş buçuk yaşındayken babasının işi nedeniyle İngiltere'ye taşınırlar. Aslında kısa bir süre için İngiltere'ye giderler. Fakat denizbilimci olan babasının iş akdi devamlı uzatılınca temelli olarak İngiltere'ye yerleşirler. İngiliz eğitim sistemiyle yetişen bir Japon olarak iki kültür arasında kalır. Kendini ne tam bir Japon ne de tam bir İngiliz olarak görür. Ailesi Japon kültürünü korumak adına çaba sarf etmiştir. Evde Japonca konuşulur. Japonca öğrenmesine karşın Japoncasını beş yaşındaki bir çocuğun Japoncası seviyesinde görür (Sexton, 2008; 27). Kent Üniversitesinde İngiliz Dili ve Felsefe eğitimi alır. East Anglia Üniversitesinde yüksek lisans yapar.

İshiguro 1982'de yayınlanan *Uzak Tepeler* adlı romanıyla Edebiyat dünyasına adını duyurur. 1983'te en iyi 20 İngiliz romancısından biri olarak seçilirken henüz İngiliz vatandaşı olmamıştır (Sexton, 2008; 27). Bu romandan sonra *Değişen Dünyada Bir Sanatçı* yayınlanır ve Booker ödülüne aday gösterilir. 1989 yılında yayınlanan *Günden Kalanlar* Booker ödülüne layık görülür. Henüz küçük bir çocukken ayrıldığı Japonya'ya ünlü bir yazar olarak döner (Shaffer, 2008a; xiv). İshiguro gösterdiği başarıya karşın oldukça alçakgönüllüdür. Başarısını yazmaya başladığı zamana ve eleştirmenler tarafından sıkıştırılmamasına bağlar (Shaffer, 2008b; 3). Yazar olarak şöhret kazanmasını 1980'lerde yabancı kökenli yazarların İngiltere'de dikkat çekmeye başlamasına ve kendisinin hem sima hem de isim olarak farklı olmasına bağlar. İshiguro'nun başarısını bu gibi etkenlerle sınırlamak mümkün değildir. İshiguro'nun yayınlanan tüm romanları çeşitli ödüllere layık görülür.

İshiguro'nun kendine özgü bir yazım tarzı vardır. Bu yönüyle hem İngiliz hem de dünya edebiyatının ilgisini çekmiştir. Bu çalışmanın amacı İshiguro'nun romanlarında sıradanlığın yüceltilmesine eğilmektir. İshiguro'nun neredeyse tüm romanlarında kullandığı bu teknik adeta bir tarz haline gelir. Bu bağlamda İshiguro'nun beş romanında bu tarzın uygulanışı ele alınacaktır.

2. Sıradanlığın Yüceltilmesine Çeşitli Örnekler

1986 yılında İshiguro'nun ikinci romanı olan *Değişen Dünyada Bir Sanatçı* yayınlanır. Roman savaş sonrası zamanı ele alır. Romanın anlatıcısı emekliye ayrılmış bir ressam olan Masuji Ono'dur. Anlatıcı ağırlıklı olarak savaş sonrası döneme değinse de, savaş öncesi ile savaş sürecini de aktarır. İlk romanı olan *Uzak Tepeler*'de olduğu gibi bu romanın mekânı da Japonya'dır. İshiguro bu romanları yazarken beş yaşında ayrıldığı ülkesi ile ilgili hafızasında kalan ayrıntılarla yola çıkar (Kridler, 2008; 129). Öncesinden Japonya ile ilgili bir araştırma yapmadan romanları kaleme alır.

Sıradanlığın yüceltilmesi ilk olarak *Değişen Dünyada Bir Sanatçı*'da belirgin bir hal almaya başlar. Roman Ono'nun bir ev satın alma hikâyesiyle başlar. Evin satın alınması en ince detaylarına kadar anlatılır. Anlatıcı evin satın alınmasını aktarırken romanda asıl temanın ev olacağı izlenimini oluşturacak ölçüde ayrıntıya girer. Evin ilk sahibi ölmüştür. Ev sahibinin mirasçı kızları evi satılığa çıkarırken ev konusundaki hassasiyetleri, savaşta evin zarar gören bölümleri, satın alma işleminden sonra mirasçı kızlardan birinin evi kontrole gelip zarar gören yerler karşısında ağlaması, Ono'nun evi onaracağına dair söz vermesi gibi konular uzun uzadıya anlatılır (İshiguro, 2007; 10-11). Ev gibi sıradan bir konunun bu denli ön plana çıkarılması kurgunun bu ev üzerine olacağı izlenimine neden olur.

Değişen Dünyada Bir Sanatçı'da önemli konuların yanı sıra olağan ve sıradan konular veya betimlemeler de çok detaylı olarak ele alınır. Küçük çocuk İçiro'nun gezmeye götürüleceği yer gibi bir konu genel anlatıda sıradan bir konu olacakken bununla ilgili uzun uzadıya süren bir tartışmanın ele alınması sıradanlığın yüceltilmesine başka bir örnektir. İshiguro'nun bu yaklaşımı anlatıda dağınık bir havanın oluşmasına neden olur. Sıradan olanın yüceltilmesi, önemli olanın önemsizleştirilmesi konu

bütünlüğünün sağlanmasına engel olur. Bir başka örnekte ise Japon kültüründe evdeki kabul salonunun önemine dikkat çekilir. Belli bir yaşa gelmeden söz konusu salona giremeyeceğini bilen Ono salonla ilgili düş dünyasında imgeler oluşturur. On iki yaşına geldikten sonra girebildiği salonun hayal dünyasında oluşturduğu imgelerle ilgisi olmadığını görür. Meslek seçme konusunda babasının baskılarına maruz kaldığı bu salon onun için bir kâbusa dönüşmeye başlar (İshiguro, 2007; 85). Evdeki sıradan bir oda üstünde de gereğinden fazla durulduğu görülür. Konular arası geçişlerde de belli bir mantık olmadığından romanda bir konu bütünlüğü de yoktur (Yıldız, 2017; 65).

İshiguro'nun 1989 yılında yayınlanan romanı *Günden Kalanlar* sinemaya da uyarlanmıştır. Man Booker ödüllü bu romanla İshiguro dünya çapında tanınmaya başlar. Romanın anlatıcısı Stevens adındaki karakterdir. Stevens'in altı günlük seyahati üzerine kurgulanan roman 1956 yılında geçer. İshiguro'nun bu romandaki kahramanı bir malikânenin uşağıdır. Güçlü ile sıradan arasındaki ilişki adına iyi bir mecaz olacağı düşüncesiyle bir uşağı ana karakter olarak seçtiğini ifade eder (Swift, 2008; 37). Stevens anlatısında geriye dönüşlerle geçmişin detaylı bir resmini betimler. Stevens'in II. Dünya Savaşı süreci ve öncesi anıları romanın büyük bir kısmını oluşturur.

İshiguro romanları arasında sıradanlığın yüceltilmesi bağlamında öne çıkan romanlarından biri de *Günden Kalanlar'*dır. Stevens'in en belirgin özelliği işini büyük bir ciddiyet ve özveriyle yapmasıdır. Yaşamını yaptığı işin gerekliliklerine göre düzenler. Dünyaya bakış açısı uşaklık mesleği penceresindedir. Uşaklıkla ilgili her ayrıntı üstünde hassasiyetle duran bir karakterdir. Bütün hayatını yaptığı işle sınırlandırdığı için gerçeklerden kopuk bir yaşam sürer.

Bu romanda anlatıcının üstünde önemle durduğu iki kavram vardır; bunlar 'vakar' ve 'büyüklük' kavramlarıdır. Burada dikkat çekici nokta bu sıfatları 'baş uşaklık' mesleğini nitelemek için kullanmasıdır. Uşaklık mesleğinin sosyal statü olarak alt düzeyde olan bir meslek olduğu bilinen bir gerçektir. Fakat Stevens'in büyük 'baş uşaklık' kavramını ısrarla vurgulaması genel algıya ters bir durumdur. Stevens, bir araya gelen uşakların en önem verdiği ve zevk aldığı konunun büyük baş uşaklığın niteliklerini tartışmak olduğunu ifade eder (İshiguro, 2009b; 37). Sıradanlığın yüceltilmesinin daha çarpıcı hale geldiği bir nokta yalnızca seçkin baş uşakların üye olabildiği Hayes adında bir derneğin olmasıdır (İshiguro, 2009b; 37). Söz konusu dernek üye seçiminde çok seçici olduğu için her baş uşak bu derneğe üye olamamaktadır. Derneğin üye sayısı ortalama dokuz-on kişiyi geçmemesine karşın Londra ve çevresinde önemli bir gücü vardır. Bununla birlikte dernek gizli kapaklı bir dernek olarak ifade edilir. Bu da derneğe gizemli bir hava verir. Derneğin üye kabulünde çok seçici davrandığı ve üye sayısını belli bir sayıda tuttuğu ifade edilir. Dokuz-on üyeli böylesi bir derneğe büyük bir güç atfetmek, derneğe gizemli bir hava vermek sıradan olanın yüceltilmesidir. Bu ironiyi daha da güçlü kılan nokta otoritelerin kontrol etmekte zorlandığı derneğin kapatılmaya çalışılmasıdır.

Baş uşakların en önemli niteliklerden biri vakar sahibi olmalarıdır. Vakarın niteliği verilen birkaç örnekle daha anlaşılır kılınır. Baş uşaklık Stevens'in baba mesleğidir. Babasından duyduğu bir vakar öyküsünü şöyle anlatır;

"Öykü, işvereniyle birlikte Hindistan'a gitmiş, İngiltere'de sunduğu yüksek düzeydeki hizmeti oradaki yerli hizmetliler arasında da tutturmayı başararak yıllarca çalışmış bir baş uşakla ilgiliydi, gerçek bir öykü gibiydi. Bu baş uşak bir gün öğleden sonra, herhalde akşam yemeği için her şeyin hazır olduğundan emin olmak amacıyla yemek odasına girdiğinde, masanın altında kıvrılıp yatmış bir kaplan görür. Kapıyı kapatmayı unutmadan usulca yemek odasından çıkar, işverenin birkaç konukla birlikte çay içtiği konuk odasına doğru sakin sakin ilerler. Kibarca öksürerek işverenin dikkatini çektikten sonra eğilip kulağına fısıldar: 'Özür dilerim efendim, ama yemek odasında bir kaplan var. Tüfeğin kullanılmasına izin verir miydiniz acaba?'" (İshiguro, 2009b; 42)

Daha sonra birkaç el silah sesi duyulur. Baş uşak çay ikramı için odaya döndüğünde işvereni her şeyin yolunda olup olmadığını sorar;

“‘Her şey yolunda sağ olun efendim,’ yanıtını alır. ‘Yemek her zamanki saatinde sunulacak, o zamana kadar da az önce olup bitenlerden geriye gözle görünür hiçbir iz kalmayacağını bildirmekten memnunluk duyuyorum.’” (İshiguro, 2009b; 42)

Burada bir baş uşağın tehlike anında bile serinkanlılığını koruması, ateş açmak için izin istemesi ve tehlikeyi savuşturup yemeği saatinde servis etmesi ‘vakar’a örnek olarak verilir. Stevens bu örnekleri büyük bir hayranlıkla anlatır. Baş uşaklığın vakarı üstünde uzun uzadıya durulur. Stevens’in babası da kendi yaşadığı birkaç olay karşısında gösterdiği vakar ile baş uşaklığın hakkını vermiştir. Babasının sergilediği vakar örneklerinden çarpıcı olan bir tanesi şöyledir: Stevens’in büyük kardeşi Leonard savaşta ölmüştür. Bu ölümden kusurlu olan kişi Leonard’ın komutanıdır. Bu komutan bir süre sonra babasının çalıştığı malikâneye misafir olarak gelecektir. Babası bu misafire hizmet etmemek için izin alabilecek durumdadır. Fakat gönüllü olarak oğlunun ölümünden sorumlu generale hizmet eder (İshiguro, 2009b; 47). Böyle bir durumda duygularını bastırıp görevini büyük bir ciddiyetle yapması baş uşaklığın vakarının gereğidir.

Stevens dünyaya yaptığı mesleğin penceresinden bakar. Her şeyde mesleğiyle ilgili bir nokta yakalar. Yolculuk esnasında çok etkilendiği bir doğa manzarasını yaptığı işle özdeşleştirir. Stevens’a göre manzaranın büyüleyici özelliği ile baş uşaklık vakarı aynı ölçüde etkileyicidir.

“İnsan, İngiltere manzarasının bu sabah gördüğüm kadar güzeli karşısında ne duyuyorsa bu gibi insanların (vakarlı baş uşakların) yanındayken de onu duyar: Onlarla karşılaşınca büyüklüğün huzurunda olduğunu *anlayıverir*.” (İshiguro, 2009b; 50)

Günün birinde Stevens da vakarlı bir baş uşak olduğunu kanıtlamak için bir fırsat yakalamıştır. Babasının ölümü önemli bir toplantının olduğu bir güne denk gelir. Stevens baş uşaklığın vakarı uğruna babası ile ilgilenmek yerine işini yapar.

“Gerçekten, ne diye yadsıyayım? Bütün o üzücü çağrışımına karşın, bugün o akşamı ne zaman anımsasam, içimin büyük bir zafer duygusuyla dolduğunu fark ediyorum.” (İshiguro, 2009b; 116)

Babası ölüm döşeğindeyken babasıyla ilgilenmek yerine uşaklık mesleğinin vakarı için sergilemiş olduğu tutumu zafer duygusuyla anımsaması sıradanlığın yüceltilmesinde sınırların zorlanmasına iyi bir örnektir.

Bir başka örnekte baş uşakların çalıştıkları evlerdeki gümüşleri cilalama işini paranoya ölçüsünde abarttıkları görülür. Baş uşaklar gümüşleri cilalamak için geliştirdikleri yöntemleri diğerlerinden sır gibi saklarlar. Stevens da cilalama işini oldukça önemser. Gergin bir misafirin Stevens’in cilalamış olduğu gümüşleri görüp sakinleşmesi Stevens’in güzel anılarından biridir. Bu yönüyle Stevens cilaladığı gümüşlerin rakipsiz olduğunu belirtir (İshiguro, 2009b; 141). *Günden Kalanlar* sıradan konuların önemsenmesi bakımından İshiguro’nun öne çıkan romanlarından biridir (Yıldız, 2017; 85).

1995’te yayınlanan *Avunamayanlar* adlı romanı önceki romanlarından tarz olarak farklıdır. Shaffer, İshiguro’nun bu romanla James Joyce’tan Kafkavari tarza geçtiğini savunur (2008b, 91). Çünkü bu romanın neredeyse her sahnesi bazı sıra dışılıklarla kurgulanmıştır. *Avunamayanlar*’ın anlatıcısı aynı zamanda romanın ana karakteri Ryder’dır. Dünya çapında ünlü bir piyanist olan Ryder’ın Avrupa’nın adı belli olmayan bir şehrine konser vermek üzere üç günlük ziyareti ele alınır. Ryder söz konusu şehre geliş nedenini anımsamayacak ölçüde hafıza sorunu yaşamaktadır.

Avunamayanlar' da da önceki iki romanda olduğu gibi sıradanlığın yüceltilmesine çeşitli örnekler vardır. Otele giriş yapan Ryder valiz taşıyıcısı Gustav eşliğinde asansöre biner. Ryder ile Gustav asansörde uzun uzun sohbet ederler. *Günden Kalanlar'* da olduğu gibi *Avunamayanlar'* da da sosyal yapıda aşağı basamaklarda yer alan bir mesleğin yüceltilmesi söz konusudur. Valiz taşıyıcılık mesleğinin ön plana çıkarılması bağlamında toplumda hak ettiği saygıyı görmediğine değinilir. Fakat bu meslekte yükselerek ünlenen valiz taşıyıcıları da olmuştur. Büyük oteller bu taşıyıcıları kadrolarına katmak için yarış halindedir.

Gustav bu mesleğin gerekli saygıyı görmesi için bazı prensipler geliştirmiştir. Bu prensipleri benimseyen diğer taşıyıcılar için Gustav önemli bir rol modelidir. Bu taşıyıcılar Gustav'ın önderliğinde toplanarak bir grup oluşturur. Bu grup *Günden Kalanlar'*daki Hayes derneğini anımsatır. Bu grup, taşıyıcılık mesleğinin geleceği için düzenli olarak toplantılar yaparlar. Asansördeki üçüncü kişi Bayan Stratmann, Gustav'ın söylediklerini ek olarak şunları söyler;

“Aşırı derecede mütevazı olduğundan kendi asla söylemez, ama bu kentin diğer otel taşıyıcılarının hepsi ona hürmet eder. Hatta onun karşısında huşu duyarlar demek abartılı olmaz. Bazen Pazar günü öğleden sonra kafe masasının etrafında toplanmış otururken görürsünüz onları; Gustav henüz gelmemişse, onlar da aralarında konuşmaya başlamazlar. O gelmeden toplantıya başlamayı saygısızlık kabul ederler çünkü. On ya da on bir kişi, önlerinde kahveleri, sessizce beklerken görürsünüz onları. Olsa olsa ara sıra biri kilisedeymiş gibi bir şey fısıldar. Ama ancak Gustav geldiğinde rahatlayıp sohbete başlarlar. Sırf Gustav'ın gelişine şahit olmak için Macar Kafe'ye gitmeye değer. Onun gelişinden öncesiyle sonrası arasındaki zıtlık çok belirgindir doğrusu.” (İshiguro, 2009a; 17)

Bu anlatılanlar sıradan olanın yüceltilmesine çarpıcı bir örnektir. Gustav bu taşıyıcı toplantısına Ryder'ı da davet eder. Ryder gibi ünlü bir piyanistin valiz taşıyıcıları toplantısına davet edilmesi ironik bir durum olarak karşımıza çıkar.

Bir başka örnek de Ryder'ın vereceği konsere verilen önemdir. Şehrin geleceği verilecek bu konsere bağlıdır. Bir şehrin geleceğinin bir konsere bağlı olması ve bu konserin şehrin geleceğine ne gibi bir katkı yapacağı belirtilmez. Ryder bu şehrin son umudu olarak ön plana çıkarılır. Bu bağlamda konserle ilgili her şeyin son derece önemsendiği görülür. Ryder'ın vereceği konsere şeflik yapacak kişi olan Bay Brodsky'nin köpeği ölmüştür. Bu köpeğin ölümü şehir sakinleri arasında büyük bir paniğe neden olur. Gündemi meşgul eden bu durum ile ilgili olarak bir konuşmacının sözleri şöyledir;

“Başka kentler! Sırf Paris'i kastetmiyorum! Ya da Stuttgart'ı! Daha küçük kentleri kastediyorum, bizden farkı olmayan başka kentler. Kentin seçkinlerini bir araya toplayın, karşılarına bunun gibi bir kriz koyun, ne yaparlardı? Sakin ve güvenli olurlardı. Seçkin insanlar ne yapacaklarını, nasıl davranacaklarını bilirdi. Sizlere, burada toplanmış olan herkese şunu söylüyorum: Biz bu kentin seçkinleriyiz. Bunun üstesinden gelebiliriz. Birlikte bu krizi aşabiliriz. Stuttgart'ta olsa insanlar kavga mı ederdi?! Henüz paniğe gerek yok. Vazgeçmeye, aramızda kavga etmeye gerek yok. Tamam, köpek bir sorun, ama dünyanın sonu değil, telaşa mahal yok. Mr. Brodsky şu anda ne durumda olursa olsun, onu tekrar doğru yola sokabiliriz. Başarabiliriz bunu, yeter ki bu gece hepimiz üzerimize düşeni yapalım. Başarabileceğimizden eminim, başarmak zorundayız. Onu tekrar doğru yola sokmak zorundayız. Çünkü eğer başaramazsak, kendimizi toparlayıp bu gecenin üstesinden gelemezsek, şunu bilin ki, bizi bekleyen sefalettir!” (İshiguro, 2009a; 135-6)

Köpeğin ölümü konserin riske girmesine neden olacağı için şehrin geleceği için de büyük bir risk oluşturur. Konuşmacının bu söylemi kısmen sükûnetin sağlanmasına neden olur. Bu örnekte sıradan bir olay son derece önemli bir olay gibi yansıtılır. Şehirde söz sahibi insanlar bir köpeğin neden olduğu sorunları tartışırlar. Bu sorunun aşılmaması durumunda şehri bekleyen büyük bir sefaletten söz edilir. Köpeğin ölümü için duygusal bir anma yapılır;

“Beyefendi. Böylesine seçkin, soylu bir dost vefat ettiğinde başkalarının söyleyeceği hemen her şey boş ve sığ olmaya mahkûmdur. Bununla birlikte, bu gece bu salona toplanmış olan herkes adına acınızı derinden paylaştığımızı birkaç sözle belirtmeden geçemeyeceğiz Bay Brodsky. Beyefendi, aziz Bruno’nuz, ona gündelik işlerini görürken kentte rastlayan bizlerin gönlünü fethetmekle kalmamış, bırakınız dört ayaklıları, insanlarda bile ender rastlanan bir mevki kazanmıştı... Korkusuz bir yaşama tutkusu. Küçümsenmeye karşı kesin bir itiraz. Daha üstün varlıkların gözüne ne kadar tuhaf görünse de her şeyi kendine has biçimde yapma güdüsü... Şimdi hep birlikte, aramızdan ayrılmış olan dostumuzun anısına bir dakikalık bir saygı duruşunda bulunalım.” (İshiguro, 2009a; 146-7)

Bu konuşma toplumun saygın bir bireyi için değil bir köpek için yapılır. Romanın asıl teması bu köpekmiş kanısı uyandıracak ölçüde bu konu üstünde durulması sıradanlığın yüceltilmesine başka bir örnektir (Yıldız; 2017; 103).

İshiguro’nun *Çocukluğumu Ararken* adlı romanı 2000 yılında yayınlanır. Bu roman polisiye roman olarak değerlendirilmesine karşın geleneksel polisiye romana tam anlamıyla uyduğunu iddia etmek zordur. Dedektifin davaları nasıl çözdüğüne dair herhangi bir ayrıntı verilmez. Çözülen davalara sadece ismen değinilir. Bununla birlikte dedektifin çözmesi gereken en önemli dosya ise çözümsüz kalır. Bu açılarından geleneksel polisiye romandan ayrılır. Romanın anlatıcısı ve ana karakteri ünlü dedektif Christopher Banks’tir. Christopher ailesiyle Şanghay’da mutlu bir çocukluk yaşarken ebeveynleri sırayla ortadan kaybolur. İshiguro bu roman için çocukluğun cennet bahçesini aniden yitiren bir kişinin hikâyesi ifadesini kullanır (Wong, 2008; 184). Christopher İngiltere’deki akrabalarının yanına dönmek zorunda kalır. Büyüyünce dedektif olan Christopher belli bir deneyim kazandıktan sonra aile dosyasını tekrar araştırmak için Şanghay’a döner.

Çocukluğumu Ararken’de sıradanlığın yüceltilmesi Christopher’ın yüklendiği misyon ile ilgilidir. Christopher’ın Şanghay’a gelmesiyle *Avunamayanlar*’daki Ryder’in konser vermek üzere adı meçhul şehre gelişi arasında bir benzerlik vardır. Her iki karakter de büyük beklentilere neden olurlar. *Avunamayanlar*’da geldiği şehrin kurtuluşu Ryder’in vereceği konsere bağlıdır. Bu beklentilerin boşa çıktığı görülür. *Çocukluğumu Ararken*’de Christopher’ın Şanghay’a gelişiyle ortaya çıkan beklentiler çok daha büyüktür. Ebeveynlerinin kayboluş dosyası ile Japon-Çin savaşının son bulması arasında sıra dışı bir bağlantı kurulur. Christopher’ın bu dosyayı çözmesi ile savaşın son bulacağı beklentisi oluşur. Bu beklenti; “Bay Banks... sonunda sizi aramızda görmek bizi ne kadar rahatlattı bilemezsiniz” (İshiguro, 2002; 167) şeklinde ifade edilir. Sıradan bir dedektiflik dosyasının iki büyük devlet arasında devam eden savaşın bitmesine nasıl bir katkı sağlayacağı belli değildir.

“Çinliler eninde sonunda teslim olacaklardı, öyleyse bunca direniş nedendi? Bu görüşe karşılık birçok ses konunun böyle net ve anlaşılır olmadığını söyledi. Her şey her an değişiyordu ve birbirini etkileyen birçok faktör vardı. ‘Ve ayrıca,’ dedi biri yüksek sesle ‘Bay Banks aramıza katılmadı mı?’” (İshiguro, 2002; 169)

Christopher’ın Şanghay’a gelişi gibi bir olayın oluşturduğu beklenti sıradanlığın yüceltilmesinin paranoya seviyesine ulaştığını gösterir. Olay ile beklenti arasında bir ilişki kurmak oldukça zordur. Christopher’ın kendisine yüklenen misyonu içselleştirmesi de ironik bir hava oluşturur. Toplumda oluşturduğu beklentiler karşısında duygularını şöyle ifade eder;

“Burada bir şekilde hayatlarınızı devam ettirmeye çalıştığınızı çok iyi görebiliyorum. Böyle bir zamanda yanlış bir izlenim bırakmayı istemem. Ancak şunu söyleyebilirim ki bu davanın yakın bir gelecekte mutlu sona ereceği konusunda iyimser düşünmeseydim, bugün kesinlikle burada olmazdım. Aslında bayanlar ve baylar, iyimserden daha da öte bir şeyler hissettiğimi söylemeliyim. Önümüzdeki haftalar için sizden biraz sabretmenizi rica ediyorum. Ondan sonra neler başarmış olduğumuzu birlikte göreceğiz.” (İshiguro; 2002; 170)

Christopher anne-babasının kayıp dosyasını çözerek diğer sorunların da son bulacağı yanılısına girmiştir. Bulduğu konumu olduğundan çok daha önemli görmektedir. Kendisinden daha gerçekçi olan Sarah'ın Şanghay'dan birlikte kaçma teklifine; “Sonuçta tüm dünya bir felaketle karşı karşıya. Onları bu durumda yüzüstü bırakırsam insanlar ne düşünür?” (İshiguro, 2002; 222). Bu örneklerde de görüldüğü üzere İshiguro bu romanda da sıradanlığı yücelterek okuyucusuna sunmaktadır (Yıldız, 2017; 115).

2005 yılında yayınlanan *Beni Asla Bırakma* İshiguro'nun altıncı romanıdır. Time dergisi bu romanı en iyi İngiliz romanları listesine alır (Lacayo, 2010). *Beni Asla Bırakma* 2010 yılında sinemaya da uyarlanır. İshiguro, gerçeklikten uzaklaştığı bu tür romanlarda Kafka'dan etkilendiğini ifade eder (Maya, 2008; 113). Distopya veya bilimkurgu şeklinde sınıflandırılacak *Beni Asla Bırakma*'yı da Kafka'nın etkisinde yazmıştır. Bu roman bir ormanın yanındaki yatılı bir okulun öğrencilerinin yaşantıları çerçevesinde kurgulanmıştır. Bu okulu diğer okullardan ayıran önemli bir özelliği vardır. Hailsham adındaki bu yatılı okulun öğrencileri klonlanmış öğrencilerdir. Organları diğer normal insanlar için kullanılmak üzere klonlanmışlardır. Romanın anlatıcısı Kathy de bu okuldan mezun olan öğrencilerdendir. Kathy anlatısında geri dönüşler yaparak on üçlü yaşlardan otuzlu yaşlarına kadar geçen zamandaki belli can alıcı noktalara değinir.

Beni Asla Bırakma'da da sıradan konuların gereğinden fazla ön plana çıkarıldığı görülmektedir. Organları için klonlanmış öğrencilerin sağlıklı olmaları oldukça önemlidir. Sağlık konusunun bir tabuya dönüştüğü görülür. Bu yönüyle sağlığa zarar veren konuların konuşulmasından şiddetle kaçınırlar. Öğrencilerden birinin bir gözetmene sigara konusunda soru sorması öğrenciler arasında büyük bir çalkantıya neden olur.

“Bayan Lucy cevap vermeden önce, hepimiz Marge'a bu kadar kaba bir soru sorduğu için öfkeyle bakıyorduk. Bayan Lucy'ye baltayla birine saldırdı mı diye sormakla eşdeğerdi bu soru bizim gözümüzde. Sonraki birkaç gün hayatı Marge'a nasıl zindan ettiğimizi hatırlıyorum, hatta geceleyin Marge'ın yüzünü pencereye yapıştırıp ormana baktırmamız, bu olay yüzünden başlayan sürecin bir parçasıydı.” (İshiguro, 2013; 72)

Sorulan sıradan bir soru sonucunda öğrencilerin gösterdiği tepki önemsiz bir olayın vurgulanmasına çarpıcı bir örnektir. Bu alıntıda söz konusu orman da öğrenciler arasında tabulaştırılan konulardan biridir. Orman öğrenciler için büyük bir korku kaynağıdır. Öğrenciler kendi aralarında cezalandırmak istedikleri kişilerin yüzünü zorla ormana bakacak şekilde çevirirler. Kurgu olarak *Beni Asla Bırakma* İshiguro'nun diğer romanlarından biraz ayrılır. Fakat anlatı tekniği ve kullandığı yöntemler bağlamında diğer romanlarla aynı doğrultudadır (Yıldız, 2017; 127). Önceki romanlarında olduğu gibi bu romanda da sıradanlığın yüceltilmesi görülür.

3. Sonuç

Kazuo İshiguro edebiyat sahnesine yirminci yüzyılın son çeyreğinde çıkmasına karşın dünya çapında adını duyurması biraz daha geç olmuştur. 2017 yılında Nobel Edebiyat ödülü alarak dünyaca tanınan bir yazar olmuştur. İshiguro'nun roman yazımında kendine özgü teknikleri vardır. Bunlardan dikkate değer olanlardan biri de sıradanlığın yüceltilmesidir. Bu çalışmada İshiguro'nun yayınlanmış yedi romanından beş tanesi üstünde durulmuştur. İshiguro sıradan ve önemsiz görünen konuları ön plana çıkararak bu konuları uzun uzadıya işler. Sıradanlığın yüceltilmesi şeklinde yansıyan bu yöntemi romanlarının çoğunda kullanır. İshiguro'nun kendine özgü bu tarzı çağdaşları arasında sıvrilerek kendine farklı bir yer edinmesini sağlamıştır. Sıradanlığın yüceltilmesi onun romanlarına farklı bir hava kazandırır. İshiguro bu yöntemi bazı romanlarında oldukça fazla kullanmıştır. *Avunamayanlar* ve *Günden Kalanlar* gibi romanları tamamen sıradanlığın yüceltilmesi şeklinde kurgulanmıştır. Bu konu bir makaleye sınırlandırılmayacak kadar kapsamlı olduğu için burada en can alıcı noktalara değinilmekle yetinilmiştir. Yukarıda ele alınan romanların tümünde sıradan olanın yüceltilmesine çeşitli örneklerle ön plana çıkar. Sıradan olaylara ve konulara vurgu yaparak bu konular üzerinde durmak İshiguro'nun adeta olmazsa olmaz bir yöntemine dönüşür.

Kaynakça

- İshiguro, K. (2009a). *Avunamayanlar*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- İshiguro, K. (2013). *Beni Asla Bırakma*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- İshiguro, K. (2002). *Çocukluğumu Ararken*, Epsilon Yayıncılık Hizmetleri, İstanbul.
- İshiguro, K. (2007). *Değişen Dünyada Bir Sanatçı*.Turkuvaz Kitapçılık Yayıncılık. İstanbul.
- İshiguro, K. (2009b). *Günden Kalanlar*, Turkuvaz Kitapçılık Yayıncılık, İstanbul.
- Krider, D. O. (2008). Rooted in a Small Space: An Interview with Kazuo Ishiguro. *Conversations with Kazuo Ishiguro*, Ed. Shaffer, B. W. Wong, C. F. University Press of Mississippi.
- Maya, J. (2008). Kazuo Ishiguro with Maya Jaggi. *Conversations with Kazuo Ishiguro*, Ed. Shaffer, B. W., Wong, C. F. University Press of Mississippi.
- Sexton, D. (2008). Interview: David Sexton Meets Kazuo Ishiguro. *Conversations with Kazuo Ishiguro*, Ed. Shaffer, B. W. Wong, C. F. University Press of Mississippi, 2008. S. 27.
- Shaffer, B. W. (2008). *Conversations with Kazuo Ishiguro*, Ed. Shaffer, B. W. Wong, C. F. University Press of Mississippi.
- Shaffer, B. W. (2008). *Understanding Kazuo Ishiguro*. University of South Carolina Press. South Carolina.
- Swift, G. (2008). Shorts: Kazuo Ishiguro. *Conversations with Kazuo Ishiguro*, Ed.by Shaffer, B. W., Wong, C. F. University Press of Mississippi.
- Wong, C. F. (2008). Like Idealism Is to the Intellect: An Interview with Kazuo Ishiguro. *Conversations with Kazuo Ishiguro*, Ed. Shaffer, B. W. Wong, C. F. University Press of Mississippi.
- Yıldız, F. (2017). Kazuo İshiguro Romanları ve Postmodernizm, Aybil Yayınlar, Konya.
- Lacayo, R. (06.01.2010). All-TIME 100 Novels. Erişim: 26.11.2017
<http://entertainment.time.com/2005/10/16/all-time-100-novels>